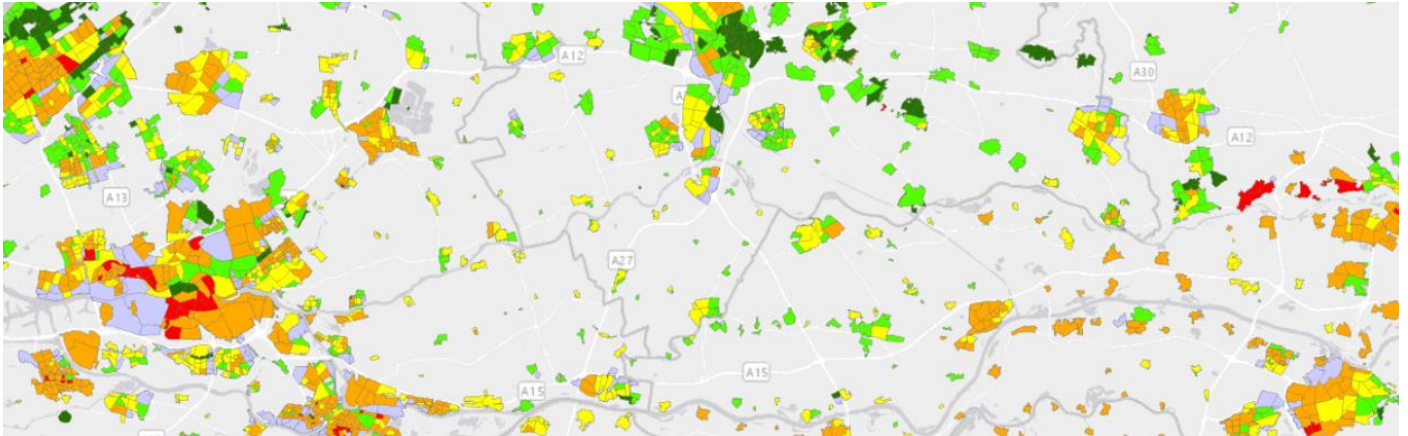

Sinfore

Demografie

Inkomen

Economie

Financien

Participatie

Jeugdzorg

WMO

Zorg

Wonen

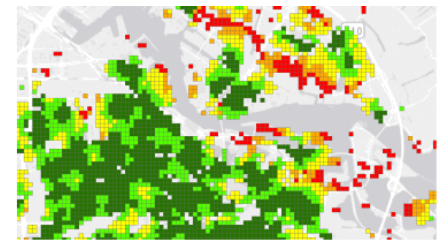
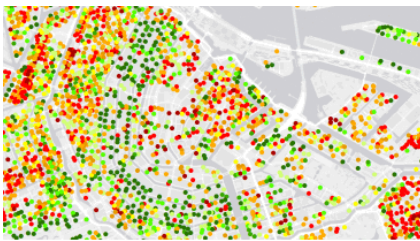
Wonen 65 +

Duurzaamheid

Geo

Infographic

Investeringsopgave langer thuis wonen

Inhoud

ANBO Actiz Infographic Investeringsopgave langer thuis wonen	3
Ouderen naar leeftijd	3
Wonen	4
Vorzieningen	4
Investeringsopgave	5
Bijlage Bronnen	6
Bronnen Demografie	6
Bronnen Woningvoorraad	7
Bronnen Voorzieningen	9
Berekening Investeringsopgave langer thuis wonen	9

Colofon

drs ir Paul J.M. Reijn
reijn@sinfore.nl
0 646 371 327

Sinfore BV
www.sinfore.nl
Ginnekenweg 86
4818 JH Breda

ANBO Actiz Infographic Investeringsopgave langer thuis wonen

ANBO en Actiz willen elke gemeente in een Infographic laten zien wat de investeringsopgave is rond het langer thuis wonen van ouderen. ANBO en Actiz denken aan een Infographic per gemeente met de volgende cijfers voor 2020 en 2040:

1. **Aantal ouderen (naar leeftijdsgroep):** het aantal ouderen van 65-75, 75-85 en 85+, met daarbij de te verwachten mobiliteitsbeperkingen. Ouderen met matige of ernstige mobiliteitsbeperkingen vragen aangepaste woningen en nabijheid van voorzieningen.
2. **Hoe wonen ouderen:** het aantal 65-plussers, uitgesplit naar met en zonder mobiliteitsbeperkingen, dat woont in geschikte, aanpasbare en niet-aanpasbare woningen. Veronderstelling hierbij is dat ouderen conform het beleid blijven wonen waar ze nu wonen.
3. **Voorzieningen:** het aantal 65-plussers wonen nabij voorzieningen: binnen 500 meter van bushalte en supermarkt en binnen 1.000 meter van een huisarts.
4. **Investeringen:** Langer thuis wonen lijkt minder te kosten dan wonen in instellingen. Wel moet naar de toekomst rekening gehouden worden met de noodzakelijke woningaanpassingen, zowel voor ouderen met mobiliteitsbeperkingen die dan in hun eigen woning blijven wonen als voor die ouderen die willen verhuizen uit een niet aanpasbare woningen of dichterbij voorzieningen.

ANBO en Actiz hebben Sinfore gevraagd hiertoe de benodigde data te verzamelen en analyseren. Sinfore integreert open data rond demografie, inkomens, economische ontwikkeling, financiën van gemeenten, het sociaal domein met participatie, jeugdzorg en WMO, zorg, wonen, wonen ouderen, en duurzaamheid. Data zijn meerdimensionaal, in de tijd toegankelijk op verschillende geografische schaalniveaus: van regio's en gemeenten tot viercijferige postcodes of wijken en buurten, van de 100 x 100 vierkanten tot zescijferige postcodes en panden uit de Basisregistratie Adressen en gebouwen (BAG). Deze informatie is toegankelijk op de Sinfore website: www.sinfore.nl. Deze open data is ingezet voor ANBO Actiz Infographic. Per onderwerp volgt nu nog een korte toelichting.

Ouderen naar leeftijd

In Nederland maakt het Centraal Bureau voor de Statistiek, het CBS, een landelijke prognose voor bevolking en huishoudens tot 2060. Het Planbureau voor de Leefomgeving, het PBL, maakt op basis van deze landelijke prognose een regionale prognose tot 2050 voor regio's en grotere gemeenten. Voor kleinere gemeenten is dus helaas geen prognose beschikbaar, maar deze is wel af te leiden door combinatie van de PBL-prognose met CBS-cijfers op gemeenteniveau. Zo zijn per gemeente het aantal 65 tot 75-jarigen, het aantal 75 tot 85-jarigen en het aantal 85-plussers berekend voor 2020 en 2040.

Deze ouderen willen graag zo lang mogelijk thuis blijven wonen en dat is inmiddels ook het Rijksbeleid. Echter, sommige ouderen krijgen te maken met mobiliteitsbeperkingen, waarvoor de woning wel geschikt moet zijn en waarvoor voorzieningen niet te ver weg mogen liggen. Over mobiliteitsbeperkingen publiceerde Actiz eerder regionale gegevens. Gemiddeld blijkt 10% van de 65-75-jarigen en 30% van de 75-plussers te maken te hebben met mobiliteitsbeperkingen.

Combinatie van het aantal 65 tot 75-jarigen, het aantal 75 tot 85-jarigen en het aantal 85-plussers berekend voor 2020 en 2040 met het percentage ouderen met mobiliteitsbeperkingen van 10% van de 65-75 jarigen en 30% van de 75 plussers geeft een beeld van het aantal ouderen met en zonder mobiliteitsbeperkingen op gemeenteniveau voor 2020 en 2040.

Wonen

Ouderen met mobiliteitsbeperkingen hebben woningen nodig, waarin zij kunnen blijven wonen. Gelukkig zijn de meeste woningen in Nederland geschikt voor of aanpasbaar aan ouderen met mobiliteitsbeperkingen. Het Rijk heeft in de Monitor Investeren in de toekomst (MIT), geschreven door het Rigo, aangereikt hoe bepaald kan worden welke woningen geschikt of aanpasbaar zijn. In de website Zorg op de kaart van het Ministerie voor Volksgezondheid Welzijn en Sport is dit verder uitgewerkt door TNO. In het MIT stellen het Rijk en het RIGO, afgeleid uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen, de BAG:

- Appartementen worden afhankelijk van het bouwjaar en de bouwhoogte geacht over een lift te beschikken. Deze appartementen behoeven geen verdere aanpassing. Volgens de analyse van de BAG blijkt daarmee dat 22% van woningen in Nederland is direct geschikt
- De eengezinswoningen, volgens analyse van de BAG 64% van de woningvoorraad zijn aanpasbaar voor ouderen met mobiliteitsbeperkingen.
- Woningen waarvoor een investering noodzakelijk is van meer dan 10.000 € zijn niet geschikt. Dit betreft volgens analyse van de BAG dan 14% oudere meergezinswoningen die niet geschikt zijn voor ouderen met mobiliteitsbeperkingen.

Veel ouderen wonen gelukkig al in woningen die direct geschikt zijn of aanpasbaar zijn. Of ouderen nu en straks in geschikte, aanpasbare of niet aanpasbare woningen wonen is te bepalen door de cijfers uit de BAG te combineren met CBS-publicaties op zes positie postcode (1234AB). Het CBS heeft op dit niveau de bevolking naar leeftijd gepubliceerd met voor de ouderen maatwerk een onderscheid naar 65 tot 75 jaar en 75 jaar en ouder. Veronderstellend dat deze ouderen blijven wonen waar ze wonen is met de sterftেকansen uit de CBS 2060 prognose te berekenen hoeveel ouderen nu en straks in geschikte, aanpasbare of niet aanpasbare woningen wonen. Dit is weergegeven in de grafiek waar wonen ouderen.

Als ouderen die wonen in aanpasbare woningen te maken krijgen met mobiliteitsbeperkingen is aangehouden dat een investeringen van 10.000 € noodzakelijk is, zoals ook door het Rijk, RIGO en TNO wordt aangegeven. Ouderen die momenteel in niet aanpasbare woningen wonen zullen mogelijk willen verhuizen naar een geschikte of wel aanpasbare woning.

Voorzieningen

Voor ouderen met mobiliteitsbeperkingen is de nabijheid van voorzieningen van het grootste belang. De belangrijkste voorzieningen zijn dan de supermarkt voor de dagelijkse boodschappen en het openbaar vervoer. Voor supermarkt en openbaar vervoer is aangehouden dat deze niet verder dan 500 meter mogen liggen. Voor de derde meegenomen voorziening is een grotere afstand aangehouden: 1.000 meter.

De afstand tot supermarkt en huisarts is beschikbaar in de CBS Vierkantstatistieken. Voor het openbaar vervoer is open data beschikbaar voor de bushaltes, waar cirkels van 500 meter rond zijn getrokken. Combinatie van deze nabijheidsdata met het zes positie postcodebestand maakt het vervolgens mogelijk ook voor de voorzieningen voor 2020 en 2040 te bepalen hoeveel ouderen met en zonder mobiliteitsbeperkingen nabij voorzieningen wonen en voor hoeveel de voorzieningen te ver weg zijn.

Deze ouderen zouden dan kunnen willen verhuizen naar woningen dicht bij de voorzieningen. Het handigste zou natuurlijk zijn als voor deze ouderen een geschikte woning beschikbaar zou zijn, maar dit betreft slechts een klein deel van de woningvoorraad. Als verhuisd wordt naar een aanpasbare woning nabij voorzieningen, maar dan moet deze woning wel worden aangepast, waarvoor ook 10.000 € is gerekend.

Investerings

Langer thuis wonen vraagt voor de ouderen met mobiliteitsbeperkingen bij voorkeur woningen, die geschikt zijn en die liggen nabij voorzieningen. Geen klein deel van de woningvoorraad is nu al geschikt, het grootste deel is aanpasbaar. Echter een groot deel van de woningvoorraad ligt niet binnen 500 meter van supermarkt of bushalte en binnen 1.000 meter van de huisarts.

Als de woning aanpasbaar is kan voor de ouderen met mobiliteitsbeperkingen in de aanpassing van de woning worden geïnvesteerd. Hiervoor is conform het Rijk, RIGO en TNO 10.000 € per woning aangehouden. Dit is voor Nederland en de individuele gemeenten berekend en in de Infographic (voor Nederland) als volgt opgenomen: "Het kost 7,5 miljard euro om woningen aan te passen die al nabij voorzieningen liggen"

Als de woning niet aanpasbaar is of als de woning te ver van voorzieningen is gelegen dan is verhuizen een optie. Het handigste zou natuurlijk zijn als dan direct naar een geschikte woning kan worden verhuisd. Helaas is in Nederland echter maar 22% van de woningen geschikt, zodat de kans groot is dat ouderen met mobiliteitsbeperkingen dan aangewezen zijn op aanpasbare woningen. Verondersteld is ouderen die vanwege mobiliteitsbeperkingen willen verhuizen omdat ze te ver van voorzieningen wonen of in een niet geschikte woning voorzieningen voor 80% terecht komen in een aanpasbare woning. Deze moet dan nog wel aangepast worden ad 10.000 € per woning. Ook dit is voor Nederland en de individuele gemeenten berekend en in de Infographic (voor Nederland) als volgt opgenomen: "En 6 miljard om woningen aan te passen voor ouderen die willen verhuizen bij gebrek aan voorzieningen."

Aanpassing van woningen is natuurlijk maar een mogelijke oplossing. Bij voldoende nieuwe woonconcepten nabij voorzieningen zijn de aanpassingen niet nodig en kunnen zo kosten worden bespaard. Ook is het denkbaar voorzieningen naar de mensen te brengen, zodat ouderen ook op locaties waar voorzieningen nu niet nabij zijn langer thuis kunnen blijven wonen. Elke gemeente vraagt wat dat betreft een eigen invulling.

Bijlage Bronnen

Bronnen Demografie

Het CBS publiceert de landelijk 2060 prognose en het PBL samen met het CBS de regionale prognose 2050 voor grotere gemeenten en Corop regio's.

- **Gemeente:** Voor een beeld per gemeente is een verdeelmodel voor deze prognose ontwikkeld. Op gemeenteniveau een beeld van het aantal 65 tot 75 en 75 tot 85-jarigen en 85-plussers voor 2000 en 2040 beschikbaar is.
- **6PPC:** Voor een analyse van het aantal ouderen in een geschikte woning nabij voorzieningen is het laagste schaalniveau gekozen: 6PPC. Daarmee is niet alleen zichtbaar wat de gemiddelde afstand naar de supermarkt is, maar juist hoeveel ouderen binnen 500 van de supermarkt wonen en hoeveel verder weg.

Ouderen naar leeftijd: gemeenteniveau

Bronnen

- **CBS 2060 Prognose:** De CBS 2060 prognose geeft een gedetailleerd beeld op landelijk niveau van de bevolkingsontwikkeling in vijfjaarsklassen en van de huishoudens ontwikkeling naar type huishouden inclusief de institutionele huishoudens.
- **PBL 2050 prognose:** Het PBL geeft voor Corop regio's en grotere gemeenten de bevolkingsontwikkeling in vijfjaarsklassen en in huishoudens naar eenouder, eenpersoons en meerpersoons. Helaas is een uitsplitsing met en zonder kinderen niet beschikbaar evenmin als naar institutionele huishoudens. De 2050 prognose is voor inwoners naar leeftijd en huishoudens naar type verdeeld naar gemeenteniveau.
- **CBS: Institutionele huishoudens naar leeftijd.** Voor 2000 / 2019 publiceert het CBS de institutionele huishoudens naar verpleging en verzorging, overige zorg en overig en in 5 jaar klassen.
- **CBS Gemeenten Personen in huishoudens naar leeftijd en geslacht, 1 januari, gewijzigd op: 20 juni 2019:** Het CBS publiceert op gemeenteniveau een uitsplitsing van huishoudens en leeftijd voor 2000 – 2019. Hoewel een prachtige tijdreeks zijn de fluctuaties tussen de jaren zo groot dat prognoses op basis van deze data niet wenselijk geacht werden. Gewerkt met het jaar 2018, waarna kengetallen uit de CBS 2060 en PBL 2050 gebruikt zijn voor de verdeelsleutels naar de toekomst.
- **Beperkingen:** voor mobiliteitsbeperkingen is voor 65-75 jarigen 10% van de populatie aangehouden en voor 75+ ers 30%. Deze keuze is gebaseerd op eerdere publicaties van Actiz over mobiliteitsbeperkingen.

Ouderen naar leeftijd: onderliggend lager schaalniveau

Naast de cijfers op gemeenteniveau zijn gegevens gebruikt op PC4- en PC6-niveau. Met deze cijfers is gerekend, maar de cijfers zijn alleen bij Sinfore beschikbaar.

Bronnen

- **CBS PC4:** Het CBS PC4 bestand 2015 biedt gedetailleerd inzicht over ouderen naar leeftijd. De open data versie biedt tevens inzicht in het aantal personen in instellingen.
- **CBS PC6:** Het CBS PC6 2015 bestand, maatwerk vervaardigd voor Sinfore, biedt inwoners met een leeftijdsindeling 0-15,15-25,25-45,45-65 en 65+, met ook als maatwerk voor Sinfore een uitsplitsing naar 65-75 en 75+. Sinfore heeft deze bestanden met deze indeling ook beschikbaar voor 2000, 2004, 2005, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 en 2014 Het PC6 bestand 2015 is gewogen naar het PC4 bestand. Daarnaast beschikt Sinfore over het tegen betaling verkrijgbare CBS Bestand 2016 uit de reeks 2015, 2016, 2017, 2018. Helaas is hierin geen uitsplitsing voor de ouderen opgenomen.
- **CBS Wijken en buurten:** Helaas bevatten de CBS wijken en buurten geen uitsplitsing van de 65+-ers naar 65-75 en 75+. Sinfore heeft deze indeling wel vervaardigd vanuit het maatwerk op PC6.

Stappen

- **Keuze zes PC6-niveau:** Gekozen is om de data op PC6-niveau bij elkaar te brengen. Op dit niveau zijn demografische gegevens, gegevens over de woningvoorraad en over de voorzieningen aan elkaar gekoppeld. Daarmee is bijvoorbeeld het aantal 75+-ers met een aanpasbare woning, maar te ver van voorzieningen te bepalen. Resultaat is een eenvoudig toegankelijk bestand, dat op gemeente en / of regio niveau voor iedereen te gebruiken zou moeten zijn.
- **Omrekening naar vijfjaars klassen:** Vanuit het CBS PC4 bestand is een verdeelsleutel bepaald voor de omrekening van de PC6-leeftijdsindeling naar 5 jaar klassen. Het PC5 bestand is vervolgens omgerekend naar 5 jaar klassen onder de veronderstelling van eenzelfde verhouding op PC6-niveau als op PC4 niveau.
- **Cohortberekening:** Vanuit de CBS 2060 prognose is per vijfjarige leeftijdsgroep tot 85+ het percentage bepaald voor het cohort vijf jaar later. Vanuit de veronderstelling dat ouderen op hun huidige locatie vanaf 45 jaar blijven wonen, dat er dus geen migraties zouden zijn en dat leeftijdsgroepen eenzelfde overlevingskans hebben is dan vooruit te berekenen naar 2040. De resultaten van deze vooruitberekening zijn samengevoegd tot zowel de leeftijdsgroepen 65-75 en 75+ in een populatiebestand op PC6-niveau. In de gepubliceerde cijfers op gemeenteniveau van de infographics zijn de cijfers op lager schaalniveau aangesloten op gemeenteniveau en afgerond.

Mogelijke vervolgstappen:

- Verfijning aansluiting PC6 – PBL-prognose: *Verschillen tussen regio's zijn met de keuze op PC6-niveau voor de aansluiting op CBS 2060 niet meegenomen. Verfijning zou kunnen zijn het hanteren van PBL 2050 voor regio's, grotere gemeenten en overige gebieden.*
- Uitbreiding van de analyse tot Huishoudensniveau: *Verfijning is verder de aansluiting van huishoudens naar type, waaronder institutionele huishoudens. In het vooronderzoek is gebleken dat cijfers van het CBS op gemeenteniveau op de meeste punten – maar niet alle - aansluiten op de CBS 2060 prognose. Verder is gebleken dat data over de instellingen vanuit het CIZ en door het CBS gepubliceerde van het CIZ afgeleide data niet aansluiten op de 2060 prognose en daarop aansluitende gemeentelijke publicaties.*
- Uitbreiding van de analyse met SES en herkomst: *In de analyse is momenteel geen onderscheid gemaakt naar SES, - opleiding en inkomen – en herkomst. Deze beide invalshoeken zijn medebepalend voor de leeftijd waarop mensen te maken krijgen met mobiliteitsbeperkingen en het aantal jaren dat men mobiliteitsbeperkingen heeft. Effecten zijn te verwachten tussen gemeenten, maar met name ook binnen gemeenten. Data van het CBS en WoON maken een aanzet tot een dergelijke analyse mogelijk.*
- Actualiteit data: *Tenslotte is het wenselijk om ook de CBS PC6-bestanden voor 2016, 2017 en 2018 te gebruiken en om deze bestanden aan te laten vullen met 65 - 75-jarigen en 75+'ers. Het zou daarbij wenselijk zijn in goed overleg met het CBS tot een zo goed mogelijke basisdataset voor de analyses te komen.*

Bronnen Woningvoorraad

Bronnen

- **Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG):** De BAG bevat alle adressen en gebouwen van Nederland. De BAG kent een zeer complex gegevensmodel, maar bestaat in hoofdlijn en essentie uit drie gegevensgroepen:
  - **Panden:** de gebouwen met daarin een of meerdere “verblijfsobjecten” (VBO). In de pandenkaart zijn de gebouwen ingetekend en is het bebouwd oppervlak te berekenen. Per pand is het bouwjaar beschikbaar, naast administratieve gegevens voor de bijhouding.
  - **Verblijfsobjecten (VBO's):** Een pand kan een of meerdere verblijfsobjecten kennen bijvoorbeeld woningen in een flat of winkels in een winkelcentrum. Voor de VBO's zijn – eveneens naast administratieve gegevens voor de bijhouding – de functie - wonen, kantoren, bedrijven, winkels, sport, gezondheid, onderwijs, bijeenkomst, cellen en overig - en de gebruiksoppervlakte van de totale VBO. Een VBO kan daarbij meerdere functies hebben.

- **Adressen:** elk VBO heeft één adres: straatnaam, huisnummer en toevoegingen, postcode en woonplaats.

In de BAG bestaat een n:n relatie tussen pand en postcode: een pand kan een of meerdere postcodes betreffen, een postcode een of meerdere panden. Via de BVO is dit opgelost. Het adres is daarmee samen te voegen met het VBO-bestand, waaraan ook bouwjaar en footprint van het pand zijn toe te voegen. Daarmee ontstaat één analysebestand dat voor de omvang in gedeelten van maximaal 1.000.000 records kan worden gesplitst.

- **Monitor Investeren in de Toekomst (MIT):** Het Rijk geeft in het MIT van het RIGO aan welke woningen aanpasbaar worden geacht.
  - **Eengezinswoningen** worden geacht aanpasbaar te zijn. Het merendeel van de eengezinswoningen in Nederland kent echter meerdere woonlagen en vraagt daarmee ook daadwerkelijk aanpassingen.
  - **Meergezinswoningen:** Bij Meergezinswoningen maakt het MIT een onderscheid naar bouwjaar en bouwlagen. Op basis van WoON is vastgesteld welke meergezinswoningen geschikt voor ouderen met een mobiliteitsbeperking zijn.
  - **Overige:** Het MIT onderscheidt verder wonen boven winkels, benedenwoningen, wonen bij zorginstellingen en (te) kleine eengezinswoningen, deels leidend tot minder, deels tot meer aanpasbare woningen. Voor voorliggende analyse zijn deze niet meegenomen, in het BAG-model zijn deze wel afleidbaar.

Stappen

De volgende stappen zijn met het BAG analyse bestand gezet:

- **Funciemenging op VBO niveau:** Per VBO is bepaald of de functie alleen wonen betreft, alleen overige functies of een combinatie van wonen en overige functies. Dit laatste betreft slechts een klein percentage van de woningen maar is wel verstorend voor bijvoorbeeld het gemiddeld aantal m² per woning.
- **Type:** Het woningtype zou normaliter eengezins en meergezinswoningen betreffen. Vanuit de BAG zijn echter alle VBO's met een woonfunctie meegenomen, ook de VBO's met een gemengde woon- en overige functie. Vandaar dat hier in plaats van een of meer gezinswoningen van een of meer verblijfsobject-panden zou kunnen worden gesproken. Voor de eenvoud wordt hier verder gesproken van meergezinswoningen
- **Bouwlagen:** Voor het bepalen van het aantal bouwlagen zijn op pandniveau footprint en de totale oppervlakte van de VBO's door elkaar gedeeld. Hierbij is gefilterd op: bebouwde oppervlakten en gebruiksoppervlakten kleiner dan 10 m² en gebouwen met meer dan 10 verdiepingen maar minder dan 100 mmm² footprint. Bouwlagen zijn vervolgens door vertaald naar een bouwjaarklasse, aansluitend op het MIT. Van de combinatie van bovengenoemd filter en de funciemenging is een analysebestand op 6PPC vervaardigd.
- **Bouwjaar:** het bouwjaar betreft ook een gegeven op pandniveau en is ingedeeld in klassen aansluitend op het MIT: < 1945, 1945 – 1970, 1970 – 1990 en na 1990. Van de combinatie type en bouwjaar is voor alleen de woningen eveneens een analysebestand op 6PPC vervaardigd. Verder is ook een analysebestand vervaardigd voor de combinatie meergezinswoningen, globaal en het bouwjaar, zodat gedetailleerd beeld van de aansluiting met het MIT beschikbaar is.
- **Geschikte, aanpasbare en niet aanpasbare woningen:** tenslotte is vanuit het MIT voor de meergezinswoningen bepaald of een lift mag worden verwacht. Deze woningen worden dan geschikt voor ouderen met mobiliteitsbeperkingen geacht. De overige meergezinswoningen zijn niet aanpasbaar. De eengezinswoningen betreffen in Nederland veelal meerdere verdieping en worden aanpasbaar geacht.

Mogelijke vervolgstappen:

- *Verfijning: in de analyse van de BAG is een aantal panden buiten beschouwing gelaten omdat de waarden niet waarschijnlijk leken. Gelukkig wordt de BAG steeds beter. In januari zou daarmee een "plat" analysebestand van de BAG beschikbaar kunnen komen, met afgeleid uiteraard een PC6-bestand. In de verfijning kunnen dan ook de andere criteria uit het MIT worden meegenomen. Wenselijk is om gerelateerd aan de SES ook het onderscheid huur – koop en corporatiewoningen mee te nemen, mogelijk beschikbaar via CBS of Kadaster.*

- **Bouwhoogte:** Gebruik van het hoogtebestand biedt extra informatie voor het bepalen van het aantal bouwlagen.
- **Energie:** koppeling van de data aan het energieverbruik en de mogelijke investeringen in isolatie en installaties geeft een beeld van de opgave voor ouderen. Hiermee is op laag schaalniveau aan te sluiten op initiatieven vanuit de VNG met hun doelgroepenkaart. De risico's vanuit ouderen zijn dan zichtbaar.

Bronnen Voorzieningen

Naast geschikte woningen is voor ouderen nabijheid van voorzieningen van belang. Dit betreft primair de supermarkt, eventueel aangevuld met bijvoorbeeld dagelijkse levensmiddelen, de huisarts en de apotheek en de bushalte. Tenslotte wordt vaak ook de nabijheid van een zorginstelling genoemd.

- Nabijheid voorzieningen:** CBS 100x100 vierkanten: het CBS publiceert in de 100x100 vierkanten de nabijheid van voorzieningen, waaronder supermarkt, huisarts en apotheek. Data zijn beschikbaar als kaart. De afstand is aangegeven afgerond op 100 meter. De vierkanten zijn omgerekend naar 6 PPC en toegevoegd aan de databank.
- Bushaltes** waren gelukkig nog beschikbaar voor 2016 in een bestand op basis van de Open Street Maps. Momenteel is open data beschikbaar via het "ndovloket"¹, maar deze vragen specifieke bewerking. Rond de bushaltes zijn met een GIS cirkels van 500 meter getrokken en is vervolgens bepaald welke 6PPC binnen deze cirkels vallen.
- Instellingen**
  - Kiesbeter biedt namen en adressen van onder meer verpleeghuizen. Niet alle adressen zijn mogelijk tehuizen, er kunnen ook kantoren etc. bijzitten. Deze namen en adressen zijn daarom toegevoegd aan het PC6-bestand. Bij minimaal 15 65+-ers wonen en bij een % 65+ van minimaal 36%, 2 x het landelijk gemiddelde, zijn de locaties geaccepteerd.
  - Rond de instellingen zijn net als bij de bushaltes 500 meter cirkels getrokken.

Voor de ANBO Actiz Infographic worden voorzieningen nabij geacht als een supermarkt en een bushalte binnen 500 meter aanwezig zijn en een huisarts binnen 1.000 meter.

Mogelijke vervolgstappen:

- **Verfijning:** De voorzieningen vanuit het CBS bieden een eerste basis, waarbij geen zicht is op kwaliteit en omvang van die voorzieningen. Voor de supermarkten zou aanvulling met de formule en het aantal m² wenselijk zijn, voor de huisarts soort praktijk: gezondheidscentrum, HOED of éénpitter, met daarbij ook de andere beschikbare disciplines. Verder is toevoeging van een actueel ov-halte bestand wenselijk.
- **Instellingen:** Kiesbeter vormt momenteel de informatiebron, maar uitsplitsing naar soort instelling en zorgprofielen, alsmede aantal patiënten en de aanwezigheid van aanvullende "niet-WLZ" woonmogelijkheden is wenselijk, zeker als aanscherping van het beeld van de lokale situatie. Lokaal ligt dan een woonzorgkaart met alle voorzieningen en zorgpartijen voor de hand, eenvoudig te koppelen aan BAG en de PC6.

Berekening Investerings langer thuis wonen

Vroeger woonden ouderen meer in verzorging en verpleeghuizen. Omdat ouderen langer thuis willen wonen zijn alleen nog verpleeghuizen beschikbaar voor ouderen met ernstigere, vaak psychogeriatrische, aandoeningen. Hiermee werd tevens een kostenbesparing mogelijk geacht. Echter, ook langer thuis wonen vraagt investeringen en worden door gemeenten ook kosten gemaakt via de WMO. In de analyse is in eerste instantie alleen gekeken naar de aanpasbaarheid van de woning en de nabijheid van voorzieningen voor het aantal ouderen met mobiliteitsbeperking in 2040.

---

¹ <https://ndovloket.nl/research.html>

- **Geschikte woningen:** Een deel van de ouderen woont straks al in geschikte woningen nabij voorzieningen. Hier zijn geen aanpassingen noodzakelijk.
- **Aanpasbare woningen:** Een deel van de ouderen woont in woningen nabij voorzieningen, die aanpasbaar zijn. Hier is gerekend met aanpassingskosten van maximaal 10.000 € per woning. Sommige van die woningen zijn wellicht al aangepast, soms zullen de kosten wellicht lager uitvallen. Voor 2040 kunnen de investeringen bovendien gespreid zijn over meerdere jaren. Als aanpassingen niet zijn her te gebruiken en als een oudere met mobiliteitsbeperkingen dankzij de aanpassingen nog vijf jaar in de woning kan blijven wonen betreffende de kosten in 2040 dus uitgaven verdeeld over in 5 jaar. Als voldoende geschikte woningen kunnen worden ingezet en / of nieuwe woonconcepten voor ouderen worden ontwikkeld zijn mogelijk geen of minder aanpassingen noodzakelijk.
- **Verhuizingen:** Een ander deel van de ouderen woont in woningen, die misschien wel aanpasbaar zijn, maar niet nabij voorzieningen gelegen. Deze ouderen zullen mogelijk willen verhuizen naar een woning nabij voorzieningen, die mogelijk ook nog moet worden aangepast. Hier is gerekend met 20% geschikte woningen en 80% aanpasbare woningen. Voor ouderen die in een niet geschikte woning wonen en wellicht ook willen verhuizen geldt hetzelfde. Ook bij verhuizing na een aanpasbare woning nabij voorzieningen is rekening gehouden met maximaal 10.000 € per woning voor de aanpassing. Overigens kan ook gedacht worden aan het brengen van de voorzieningen naar de ouderen, dan zijn geen verhuizingen en dus ook geen aanpassingen noodzakelijk.

Mogelijke vervolgstappen:

- Inzicht huidige kosten gemeenten: vanuit de website "financiengemeenten.nl" is een eerste beeld mogelijk van de uitgaven van gemeenten vanuit de WMO, aan te scherpen op lokaal niveau met eigen data van de gemeenten
- Inzicht mogelijke effecten bouwopgave: met de vaststelling van het aantal ouderen dat zou kunnen willen verhuizen is de benodigde capaciteit nabij voorzieningen af te leiden en de mogelijke toevoeging van voorzieningen bij ouderen.

Resultaat:

- **ANBO Actiz Infographics op gemeenteniveau:** Deze cijfers zijn gepubliceerd op de websites van ANBO, Actiz en Sinfore en voor iedereen beschikbaar.
- **PC6-niveau:** de onderliggende cijfers over demografie, woningvoorraad, voorzieningen en investeringsopgave zijn alleen beschikbaar op projectniveau via Sinfore. Met deze cijfers zijn tabellen, grafieken en kaarten zijn te maken op elk bovenliggend schaalniveau: Nederland, elke regio-indeling, wijken en buurten of PC4 gebiedengebieden en uiteraard op PC6-niveau via de bijbehorende coördinaten of gevisualiseerd via 100 x 100 vierkanten of de BAG.